

Phát huy vai trò hạt nhân công nghiệp của Tổ hợp Alumin Nhân Cơ gắn với phát triển nông nghiệp công nghệ cao và du lịch sinh thái, thúc đẩy kinh tế - xã hội xã Nhân Cơ phát triển bền vững

** Đảng bộ xã Nhân cơ*

Đại hội Đảng bộ tỉnh Lâm Đồng diễn ra trong thời khắc đặc biệt ý nghĩa, cả nước vừa long trọng kỷ niệm 80 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh 2-9, đồng thời toàn tỉnh cũng vừa thực hiện thắng lợi sự kiện quan trọng về sắp xếp, sáp nhập các đơn vị hành chính cấp tỉnh, cấp xã theo tinh thần Nghị quyết của Trung ương. Đây không chỉ là bước đi mang tầm chiến lược, khẳng định quyết tâm chính trị lớn lao của Đảng và Nhà nước, mà còn mở ra những cơ hội mới để các địa phương, trong đó có xã Nhân Cơ - xây dựng hệ thống tổ chức bộ máy tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu năng, hiệu quả, đáp ứng ngày càng đầy đủ hơn yêu cầu phát triển và nguyện vọng chính đáng của nhân dân.

Dân tộc ta đang bước vào kỷ nguyên mới với khát vọng vươn lên mạnh mẽ, khẳng định tầm vóc và vị thế Việt Nam trên trường quốc tế. Trong dòng chảy ấy, xã Nhân Cơ từ một xã thuần nông, nay đã và đang chuyển mình thành trung tâm công nghiệp alumin – luyện kim, giữ vai trò hạt nhân tăng trưởng; đồng thời phát triển nông nghiệp công nghệ cao và khai thác tiềm năng du lịch sinh thái. Đó là sứ mệnh chính trị đặt ra cho Đảng bộ, chính quyền và nhân dân xã Nhân Cơ – phát huy tinh thần đoàn kết, bản lĩnh và trí tuệ để biến khát vọng thành hiện thực, đưa xã Nhân Cơ phát triển nhanh, bền vững trong nhiệm kỳ mới. Trong nhiệm kỳ vừa qua xã Nhân cơ đã đạt nhiều kết quả quan trọng, góp phần vào sự phát triển chung của tỉnh.

I. Những thành tựu nổi bật:

1. Công nghiệp alumin – hạt nhân phát triển

Sau gần một thập kỷ đi vào vận hành, Tổ hợp Alumin Nhân Cơ đã khẳng định vị thế là công trình công nghiệp trọng điểm quốc gia, đồng thời trở thành hạt nhân phát triển kinh tế của địa phương. Với công suất thiết kế 650 nghìn tấn/năm, nhiều năm liền nhà máy đạt và vượt mức 700 nghìn tấn. Giai đoạn 2015–2025, sản lượng alumin tiêu thụ bình quân đạt 682 nghìn tấn/năm; riêng giai đoạn 2023–2024 đã vượt ngưỡng 720 nghìn tấn/năm.

Về hiệu quả kinh tế, doanh thu bình quân giai đoạn 2020–2025 đạt 3.520 tỷ đồng/năm, tăng 18% so với giai đoạn 2015–2020; riêng năm 2024 đạt trên 3.800 tỷ đồng. Đóng góp ngân sách nhà nước bình quân đạt 515 tỷ đồng/năm, tổng cộng 10 năm qua đạt 4.204 tỷ đồng, chiếm hơn 60% tổng nguồn thu ngân sách nhà nước trên địa bàn. Chỉ riêng năm 2024, doanh nghiệp đã nộp ngân sách khoảng 570 tỷ đồng. Sáu tháng đầu năm 2025, sản xuất 364.563 tấn alumin, dự kiến cả năm đạt 700.000 tấn, doanh thu hơn 3.391 tỷ đồng, tiền lương bình quân của người lao động đạt 18,08 triệu đồng/người/tháng¹.

Một điểm nhấn đặc biệt là Dự án Nhà máy điện phân nhôm Đắc Nông do Công ty TNHH Luyện kim Trần Hồng Quân làm chủ đầu tư, khởi công từ tháng 9/2014

¹ Các số liệu trên theo báo cáo của Công ty Nhôm Đắc Nông – TKV

tại Khu công nghiệp Nhân Cơ với diện tích 129,42 ha. Dự án có công suất thiết kế 450.000 tấn nhôm/năm, tiêu thụ khoảng 900.000 tấn alumin/năm, được triển khai theo 3 phân kỳ, mỗi phân kỳ 150.000 tấn/năm. Theo kế hoạch, khi đi vào sản xuất, dự án sẽ bao tiêu toàn bộ sản lượng alumin của Nhà máy Alumin Nhân Cơ (630.000 tấn/năm) và một phần sản lượng của Nhà máy Alumin Tân Rai (270.000 tấn/năm). Đây chính là bước đột phá mang tính chiến lược, hình thành chuỗi công nghiệp bô xít – alumin – nhôm khép kín, góp phần thay thế hoàn toàn lượng nhôm hiện nay còn phải nhập khẩu.

Dự kiến, khi vận hành, dự án sẽ đóng góp GDP cho tỉnh khoảng 900 triệu USD/năm, nộp ngân sách Nhà nước khoảng 70 triệu USD/năm, đồng thời tạo việc làm trực tiếp cho khoảng 1.000 lao động. Lộ trình cụ thể: quý II/2026 hoàn thành lắp đặt thiết bị và đưa phân kỳ 1 (150.000 tấn/năm) vào vận hành; quý II/2027 đưa phân kỳ 2 (300.000 tấn/năm) vào hoạt động; và đến quý I/2028, toàn dự án đạt công suất thiết kế 450.000 tấn/năm. Dự án này không chỉ mở ra triển vọng đưa xã Nhân Cơ tỉnh Lâm Đồng trở thành trung tâm công nghiệp bô xít – nhôm và sau nhôm của quốc gia, mà còn tạo động lực lan tỏa mạnh mẽ cho phát triển công nghiệp hỗ trợ, dịch vụ và thúc đẩy toàn diện kinh tế – xã hội trên địa bàn².

Không chỉ dừng lại ở những con số đóng góp ngân sách ấn tượng, các dự án còn mang lại việc làm ổn định cho hàng nghìn lao động là con em địa phương, trong đó có đông đảo lao động thuộc đồng bào dân tộc thiểu số, góp phần quan trọng trong công tác an sinh và phát triển bền vững. Cùng với đó, sự phát triển của ngành công nghiệp alumin đã kéo theo sự bứt phá mạnh mẽ của các lĩnh vực thương mại, dịch vụ, vận tải, xây dựng..., từng bước làm thay đổi diện mạo kinh tế – xã hội, nâng tầm vị thế của cả xã trên hành trình hội nhập và phát triển.

2. Kinh tế - xã hội khởi sắc

Nhờ sự lan tỏa từ công nghiệp, kinh tế - xã hội xã Nhân Cơ có bước tiến rõ rệt. Tốc độ tăng trưởng bình quân đạt 11,8%/năm trong giai đoạn 2020–2025. Thu nhập bình quân đầu người tăng nhanh qua các giai đoạn: năm 2010 chỉ khoảng 30 triệu đồng/người/năm, đến năm 2018 đã đạt 56 triệu đồng, và đến năm 2024 đạt 76,2 triệu đồng/người/năm. Ngân sách xã tăng mạnh: giai đoạn 2015–2020 thu 108,4 tỷ đồng; giai đoạn 2020–2025 đạt 161,8 tỷ đồng, tăng gần 50%.

Công tác giảm nghèo đạt kết quả ấn tượng: từ 7,5% năm 2015 xuống còn 1,19% năm 2024; trong đó hộ nghèo đồng bào dân tộc thiểu số còn 2,95%. Lao động qua đào tạo đạt 74,8%; riêng lao động có tay nghề chuyên môn chiếm trên 40%. Xã Nhân Cơ hiện có gần 27.898 dân, trong đó 10% là đồng bào DTTS, đời sống vật chất và tinh thần ngày càng được nâng cao. Đặc biệt, xã đã hoàn thành nông thôn mới nâng cao vào năm 2023 và được công nhận nông thôn mới kiểu mẫu vào năm 2024³.

3. Nông nghiệp công nghệ cao

Từ một xã nông nghiệp truyền thống, Nhân Cơ đã chuyển mình mạnh mẽ với nhiều mô hình ứng dụng công nghệ cao. Trên tổng diện tích tự nhiên 15.800 ha, hiện

² Theo số liệu báo cáo của công ty TNHH Luyện Kim Trần Hồng Quân

³ Theo báo cáo chính trị của Đại hội đảng bộ xã Nhân cơ lần thứ I 2025-2030

xã có 4.200 ha cà phê, trong đó 250 ha sản xuất hữu cơ, 180 ha đạt GlobalGAP; 320 ha hồ tiêu, nhiều hộ đạt năng suất 4–5 tấn/ha; 500 ha sầu riêng, trong đó 150 ha áp dụng công nghệ tưới nhỏ giọt và quản lý IoT. Ngoài ra, xã còn phát triển hơn 300 ha bơ, bước đầu cho hiệu quả kinh tế cao.

Đến năm 2024, diện tích nông nghiệp công nghệ cao đạt 820 ha, chiếm 5,2% diện tích, phần đầu đạt 1.500 ha vào năm 2030. Nhiều mô hình tiêu biểu đã khẳng định hiệu quả: Hợp tác xã Cà phê sạch Nhân Cơ 50 ha xuất khẩu trực tiếp sang châu Âu; trang trại hồ tiêu hữu cơ 20 ha đạt chứng nhận VietGAP; mô hình sầu riêng công nghệ cao 30 ha áp dụng IoT. Đây là những minh chứng rõ nét cho hướng đi đúng đắn của nông nghiệp Nhân Cơ.

Đặc biệt, Nhân Cơ đã xây dựng được nhiều sản phẩm OCOP đạt hạng 3–4 sao, tạo dấu ấn trên thị trường. Trong nhóm cà phê có Cà phê Nhân Xanh Natural của Doanh nghiệp Tư nhân Toàn Hằng, Cà phê đặc sản Hoàng Châu Hồng, The Light 1 của MEGARDEN COFFEE, cùng Cà phê bột HTX Hoàn Phương – những sản phẩm tiêu biểu nâng tầm giá trị cà phê Nhân Cơ. Ở nhóm cây công nghiệp và dược liệu có Mắc ca Thảo Nguyên của Công ty TNHH Nông sản Đất Đỏ Bazan, Maca sấy doanh nghiệp Thiên Hoàn, và Nấm linh chi đỏ của Cơ sở nấm sạch Nguyễn Thị Toàn. Sự đa dạng và chất lượng của các sản phẩm này không chỉ khẳng định thương hiệu nông nghiệp công nghệ cao của Nhân Cơ, mà còn từng bước đưa địa phương trở thành điểm sáng về đặc sản và sản phẩm xanh trên thị trường trong nước và quốc tế.

4. Du lịch sinh thái cộng đồng

Nhân Cơ không chỉ là vùng đất công nghiệp năng động mà còn ẩn chứa tiềm năng du lịch phong phú. Với lợi thế hồ Đắc R’tih, hồ thủy lợi Nhân Cơ, những vườn cây ăn trái như chôm chôm, măng cụt, sầu riêng ven Quốc lộ 14, cùng thác nước, rừng trồng ven xã, nơi đây đang trở thành điểm đến trải nghiệm của đông đảo du khách. Bản sắc văn hóa M’Nông – Ê Đê, đặc biệt là công chiêng và ẩm thực truyền thống, càng làm nên sức hút riêng cho du lịch địa phương.

Năm 2024, Nhân Cơ đã đón khoảng 12.000 lượt khách, con số tuy còn khiêm tốn nhưng khẳng định sức bật ban đầu của một ngành kinh tế mới, hứa hẹn gắn kết hài hòa với nông nghiệp công nghệ cao và công nghiệp alumin, từng bước đưa Nhân Cơ thành điểm sáng trên bản đồ du lịch Đắk Nông.

Đáng chú ý, xã hiện có 03 bon đồng bào dân tộc thiểu số, lưu giữ nhiều giá trị văn hóa độc đáo. Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã lựa chọn mô hình du lịch cộng đồng bon Pi Nao vào Chương trình phát triển du lịch nông thôn giai đoạn 2021–2025, mở ra cơ hội gắn bảo tồn bản sắc với phát triển kinh tế. Nhiều hộ dân cũng chủ động đầu tư homestay, farmstay, hình thành khoảng 05 điểm kinh doanh khá bài bản, bước đầu tạo sinh kế, nâng cao thu nhập.

Tuy nhiên, rào cản lớn nhất hiện nay là vấn đề pháp lý đất đai và thủ tục xây dựng. Nếu được tháo gỡ kịp thời, Nhân Cơ hoàn toàn có thể định hình sản phẩm du lịch đặc trưng, xanh và bền vững, góp phần nâng cao đời sống Nhân dân và khẳng định vị thế của một trung tâm phát triển toàn diện trong vùng.

II. Những khó khăn, thách thức

Trong quá trình phát triển, xã Nhân Cơ được hợp nhất từ ba xã Nhân Cơ, Nhân Đạo và Đắc Wer – đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, song vẫn đối diện với những khó khăn, thách thức cần giải quyết. Về công nghiệp, ngành alumin là mũi nhọn kinh tế nhưng tiềm ẩn nguy cơ ô nhiễm môi trường từ hồ bùn đỏ, khí thải, nước thải, đòi hỏi giám sát nghiêm ngặt và ứng dụng công nghệ xử lý hiện đại để đảm bảo phát triển bền vững. Về nông nghiệp, diện tích nông nghiệp công nghệ cao mới đạt 820 ha, còn manh mún, thiếu liên kết chuỗi giá trị; sản phẩm chưa khẳng định thương hiệu trên thị trường trong nước và quốc tế; nông dân vẫn gặp khó khăn trong tiếp cận vốn và kỹ thuật tiên tiến. Về du lịch sinh thái, tiềm năng lớn nhưng phát triển chưa đồng bộ, các điểm đến phân tán, dịch vụ còn đơn điệu, chưa có sản phẩm đặc trưng và chưa thu hút được nhà đầu tư chiến lược. Về nguồn nhân lực, 74,8% lao động đã qua đào tạo nhưng chỉ 35% có tay nghề cao; lực lượng lao động trẻ có xu hướng rời quê, dẫn đến thiếu hụt nhân lực chất lượng cao. Ngoài ra, biến đổi khí hậu, thiên tai cực đoan, chênh lệch thu nhập và các vấn đề xã hội mới phát sinh từ quá trình đô thị hóa nhanh cũng đặt ra nhiều thách thức.

Việc hợp nhất ba xã thành xã Nhân Cơ mở ra cơ hội phát triển chiến lược, nhưng đồng thời cũng đòi hỏi nâng cao năng lực quản lý hành chính, quy hoạch phát triển đồng bộ, phân bổ nguồn lực hiệu quả và củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, nhằm tận dụng tối đa tiềm năng về công nghiệp – nông nghiệp – du lịch sinh thái và khẳng định vị thế trung tâm kinh tế, văn hóa, chính trị mới của xã nhà

III. Tầm nhìn, mục tiêu và nhiệm vụ, giải pháp giai đoạn 2025 - 2030

Từ thực tế ấy, Nhân Cơ càng xác định rõ tầm nhìn phát triển: Trở thành trung tâm công nghiệp alumin xanh – hiện đại, vùng nông nghiệp công nghệ cao năng động và điểm đến du lịch sinh thái cộng đồng đặc sắc của tỉnh Lâm Đồng.

Trong giai đoạn 2025–2030, Nhân Cơ đặt ra những mục tiêu cụ thể. Về công nghiệp, duy trì sản lượng alumin ổn định từ 700 đến 750 nghìn tấn mỗi năm, nộp ngân sách từ 550 đến 600 tỷ đồng, hướng tới doanh nghiệp công nghiệp xanh tiêu biểu của vùng Tây Nguyên. Về nông nghiệp, phấn đấu phát triển ít nhất 1.500 ha nông nghiệp công nghệ cao, 70% sản phẩm có truy xuất nguồn gốc, xây dựng 2–3 thương hiệu nông sản mạnh có chỉ dẫn địa lý. Về du lịch, đặt mục tiêu đến năm 2030 thu hút 100.000 lượt khách, phát triển ít nhất 5 điểm du lịch sinh thái cộng đồng chính thức, trong đó có 1–2 sản phẩm đặc trưng cấp tỉnh. Về xã hội, phấn đấu đến năm 2030 thu nhập bình quân đạt 100 triệu đồng/người/năm, tỷ lệ hộ nghèo giảm dưới 0,5%, tỷ lệ lao động qua đào tạo đạt trên 80%, trong đó ít nhất 60% là lao động có tay nghề cao. Về môi trường, phấn đấu 100% cơ sở sản xuất công nghiệp đạt chuẩn, tỷ lệ che phủ rừng đạt trên 47%, các điểm nóng về môi trường được xử lý triệt để.

Để thực hiện được tầm nhìn và mục tiêu, Nhân Cơ cần triển khai đồng bộ giải pháp chiến lược phát triển trọng điểm của Nhân Cơ

1. Phát triển công nghiệp xanh – hiện đại: Ứng dụng công nghệ tiên tiến, giám sát môi trường nghiêm ngặt; doanh nghiệp gắn trách nhiệm xã hội với cộng đồng.

2. Đẩy mạnh nông nghiệp công nghệ cao (CNC): Khuyến khích liên kết “4 nhà”, hỗ trợ tín dụng; phát triển công nghiệp chế biến sâu; xây dựng thương hiệu nông sản Nhân Cơ.

3. Du lịch sinh thái cộng đồng: Quy hoạch bài bản; phát triển sản phẩm du lịch trải nghiệm nông nghiệp, lễ hội văn hóa; xây dựng thương hiệu “Du lịch xanh Nhân Cơ”.

4. Chuyển đổi số: Ứng dụng công nghệ số trong quản lý sản xuất, nông nghiệp thông minh, quảng bá du lịch; xây dựng hệ thống dữ liệu số phục vụ quản lý và ra quyết định.

5. Phát triển nguồn nhân lực: Hợp tác đào tạo với các trường đại học, cao đẳng; khuyến khích thanh niên khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo; nâng cao tay nghề lao động.

6. Bảo vệ môi trường – phát triển bền vững: Phát động phong trào “Nhân Cơ xanh – sạch – đẹp”; trồng rừng, bảo vệ nguồn nước; thúc đẩy mô hình du lịch xanh, không rác thải nhựa.

Nhìn lại chặng đường đã qua, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân xã Nhân Cơ đã đạt được nhiều kết quả quan trọng trên các lĩnh vực công nghiệp, nông nghiệp, du lịch và đời sống xã hội. Những con số về tốc độ tăng trưởng kinh tế, thu nhập bình quân, sản lượng alumin, diện tích nông nghiệp công nghệ cao hay số lượt khách du lịch đều phản ánh rõ ràng sự chuyển mình mạnh mẽ của quê hương trong những năm qua.

Bên cạnh những kết quả đạt được, cũng thấy rõ nhiều khó khăn và thách thức phía trước. Đó là yêu cầu đổi mới mạnh mẽ trong tư duy phát triển, sáng tạo hơn trong tổ chức thực hiện và đồng bộ trong phối hợp hành động. Kiên định mục tiêu phát triển bền vững, đặt lợi ích của nhân dân làm trung tâm, phát huy tối đa lợi thế công nghiệp, nông nghiệp và du lịch sẽ là con đường đúng đắn để Nhân Cơ tiếp tục đi lên, phấn đấu trở thành trung tâm công nghiệp alumin xanh – hiện đại, vùng nông nghiệp công nghệ cao có sức cạnh tranh và điểm đến du lịch sinh thái cộng đồng đặc sắc của tỉnh Lâm Đồng.